

Výroba cukru v Mexiku

SUGAR PRODUCTION IN MEXICO

Vít Hinčica – Vysoká škola ekonomická v Praze

V Mexiku je cukrovarnictví pro svůj hospodářský a sociální vliv historicky jedním z nejvýznamnějších průmyslů. V současnosti vytváří více než 2 mil. pracovních míst, a to jak v přímé, tak nepřímé formě. Rozvíjí se v 15 spolkových státech (obr. 1.), 227 obcích a generuje primární produkci v hodnotě přibližně 2,4 mld. dolarů (1, 2). Země se řadí do první desítky světových producentů cukru a je rovněž jedním z předních exportérů této komodity (3). Následující příspěvek seznamuje s historickým vývojem mexického cukrovarnictví i s jeho současným stavem.

Počátky

Na konci roku 1493 dovezl Kryštof Kolumbus při své druhé cestě do Ameriky cukrovou třtinu (4). Její využívání jako suroviny pro výrobu cukru se od tohoto momentu bez přerušení rozmáhalo napříč celým novým kontinentem. Prudce se vyvíjející cukrovarnictví se stalo v některých zemích Karibiku klíčovým hospodářským sektorem, v mnoha zemích Latinské Ameriky však plnilo „pouze“ komplementární, nicméně rovněž nepřehlédnutelnou funkci (tou hlavní byla téměř vždy těžba), což platilo například o Brazílii, Peru, Kolumbii nebo také o Mexiku.

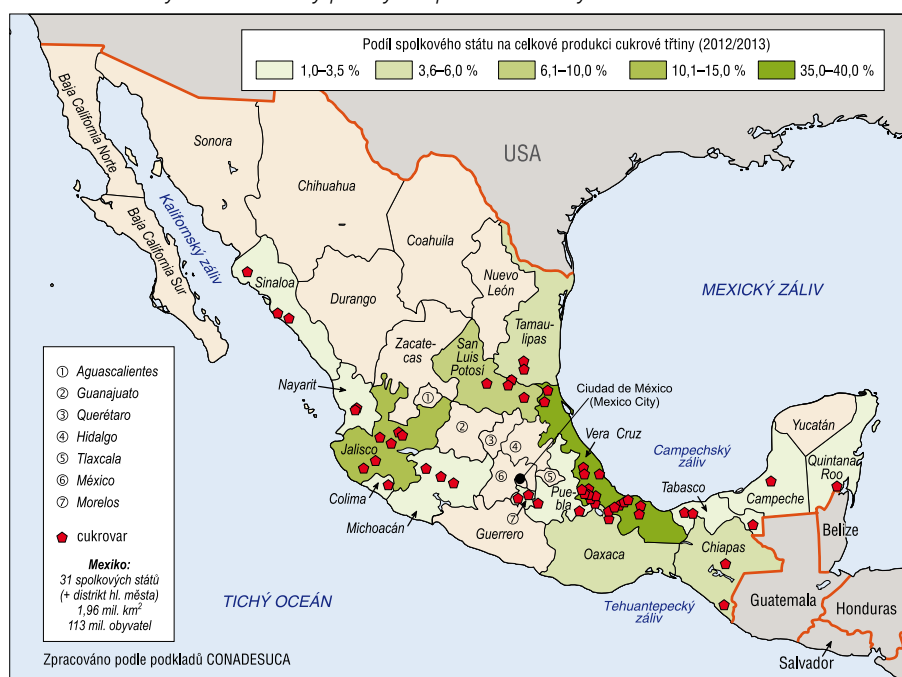
Do Mexika, tehdy ještě jako součásti místokrálovství Nového Španělska, pronikla cukrová třtina až roku 1523, kdy ji

sem z karibských ostrovů dopravil Hernán Cortéz (4). Ten také o rok později založil v blízkosti Coyoacánu první mexickou výrobu cukru (5). Zavádění třtiny na mexické území se spolu s jinými plodinami (např. kukuřicí) zasadilo o radikální přeměnu krajinného rázu země, jelikož její rozsáhlé lesy musely ustupovat plantážím. Stále rychlejší zakládání plantáží motivované vysokými cenami cukru bylo podmíněno jednak extenzivním využíváním vsudypřítomné vhodné půdy, čímž se zároveň šetřil již tak málo využívaný kapitál, a jednak zapojováním velmi levné pracovní síly. Jediným faktorem, který stál v cestě ještě většímu šíření cukrové třtiny, byl trh, který byl nějakou dobu značně redukován (4).

Jak půdy, tak práce se začaly od počátku zmocňovat postupně budované haciendy, které se staly symbolem ekonomického dobývání Španělů, pro něž byly zároveň účinným prostředkem pro šíření politiky a ideologie. Haciendy lze charakterizovat jako zemědělské soběstačné jednotky věnující se řemeslné výrobě či zpracování určité komodity s pomocí otrocké a indiánské pracovní síly, a dále regionálnímu a nadregionálnímu obchodu. Podle zaměření existovalo několik druhů haciend, mezi nimiž nechyběly také haciendy vyrábějící cukr. Vedle haciend ale ještě v řadě regionů dlouhou dobu přetrvával systém kolonátu, který umožňoval, aby původní obyvatelé třtinu sami vypěstovali a pak své sklizně prodávali blízkým farmám, cukrovarnám či na tržnicích, a to buď jako potravinu, nebo palivo (4, 6).

Ve druhé polovině 16. století zasáhly Mexiko morové vlny, které usmrtily nemalý počet otroků a původního obyvatelstva. Protože vysoké ceny cukru motivovaly kolonizátory rozšiřovat produkci cukrové třtiny, byla disponibilní pracovní síla přesouvána k plantážím a cukrovarnám. Španělsku se nicméně tato tendence příliš nezamlouvala, neboť třtina zabírala plochy určené kukuřici a pšenici a nadměrně přetahovala pracovní sílu z dolů, kde se těžilo především tolik poptávané stříbro. Vzhledem k tomu, že primárním zásobitelem cukru byly pro monarchii Antily a stříbro vynášelo více, bylo z Pyrenejského poloostrova na konci 16. století vysláno nařízení, kterým se v Mexiku omezovala expanze cukrové třtiny. Vlivem tohoto nařízení pak došlo k zabrzdění rozmáhajícího se cukrovarnictví, což se zakrátko podepsalo i na vývoji cen cukru, které měly v dalších přibližně 170 letech stagnující až klesající tendenci (4).

Obr. 1. Mexický cukrovarnický průmysl a produkce třtiny v současné době

Reforma koloniální správy a krize z nadvýroby

V 18. století již přestalo být pro některé vlastníky haciend otroctví rentabilní, a tak bylo nahrazováno různými formami nádenické práce. Díky bourbonským reformám, které usilovaly zejména o volný obchod a efektivní výběr daní, a opětovnému rozvoji těžebních aktivit se poslední čtvrtina téhož století nesla ve znamení reaktivace kolonizační ekonomiky, což podpořilo i rozvoj cukrovarnictví. Roku 1796 byla provedena legalizace třtinové kořalky, která umožnila vlastníkům cukrovarů diverzifikovat produkci. Nicméně osamostatnění Mexika v roce 1810 a s ním spjaté události vedly k hospodářskému útlumu, což bylo zemi důvodem k tomu, aby při komercializaci cukrové třtiny a jejích produktů uplatňovala nikoli liberální, nýbrž protekcionistickou a nakonec i prohibitivní politiku (4).

S postupem času se však společensko-politické poměry uklidnily, což byl předpoklad pro to, aby se mohl cukrovarnický průmysl dále rozvíjet. Vyšší produkce cukru ale přispěla k vytváření významné převahy nabídky nad poptávkou, proto v poslední třetině 19. století vstoupilo mexické cukrovarnictví do dlouhého období opakujících se krizí. „Záchranným ventilem“ se mexickým cukrovarníkům staly exporty, které jim sloužily jako prostředek k tomu, aby cena na domácím trhu příliš neklesala, neboť to byl právě domácí trh, který jim zajišťoval zisky. Posledních třicet let před první světovou válkou však docházelo k modernizaci cukrovarnických provozů a dalšímu rozšiřování ploch cukrové třtiny (6, 7), takže se domácí nabídka za onu dobu více než ztrojnásobila. Onen záchraný ventil, čím dále častěji využívaný, pak přestával fungovat, neboť externí trhy ochotně akceptovat drahý mexický cukr, jehož cena byla dána vysokými výrobními náklady, byly limitované. Mexičané proto museli jít s cenou vyváženého cukru výrazně dolů, příjmy generované ze zahraničního prodeje jim pak ale nebyly s to pokrýt většinu nákladů. K tomu je ještě třeba připočít praktickou nemožnost Mexičanů prosadit se na evropských trzích, které byly uspokojovány nabídkou subvencovaného řepného cukru a také Bruselskou konvencí z roku 1903, jež penalizovala exportní dotace a importní cla a kterou se mexičtí cukrovarníci rozhodli několik málo let respektovat, aby pro ně důsledky krize z nadvýroby nebyly drtivé (7).

Po první světové válce byla situace pro mexické cukrovarníky únosná jen krátkou dobu, protože ve 20. letech již zase podstatná část produkce směřovala na sklad, což se ještě zhoršilo po nástupu světové krize. Vláda se sice v druhé polovině 20. let rozhodla reagovat daněmi, které se měly pro vyvážející cukrovarníky přeměnit v exportní subvence, pro nízké exportní kvóty stanovené samotným státem se ale nic k lepšímu nezměnilo. Mnozí se domnívali, že krize nebude zažehnána, dokud se domácí poptávka nezvýší. Překážkou pro toto zvýšení podle nich byly neefektivní provozování, které měly domácí cenu cukru zbytečně navyšovat. Navrhováno proto bylo uzavření těchto provozů, což se ale setkalo s jistým odporem,

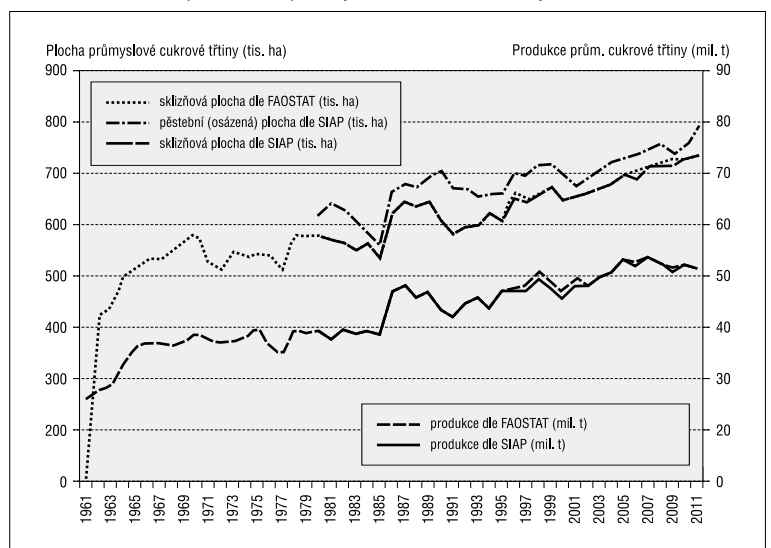
Tab. 1. Situace na trhu s cukrem v Mexiku v letech 1920–1940

Rok	Výroba	Spotřeba	Dovoz	Vývoz	Obchod. bilance	Zásoby
1920	72 500	81 000	6 374	12 310	5 936	–
1921	95 800	92 000	18 815	49	–18 766	–
1922	155 790	121 300	3 454	6	–3 448	–
1923	134 700	129 800	492	9 432	8 940	–
1924	159 930	140 400	277	16 240	15 963	–
1925	163 420	154 700	406	7 346	6 940	53 096
1926	191 940	173 800	435	6 634	6 199	65 037
1927	184 050	190 200	557	3 633	3 076	55 811
1928	167 240	191 000	421	16	–405	32 456
1929	180 980	195 800	2 043	21	–2 022	19 658
1930	215 600	205 000	874	256	–618	30 876
1931	262 615	188 300	189	26 909	26 720	78 555
1932	228 888	166 300	62	6 807	6 745	134 398
1933	187 451	196 580	62	86 775	86 713	38 556
1934	188 245	221 650	10 216	51	–10 165	15 316
1935	266 214	239 530	476	192	–284	42 284
1936	307 646	269 190	466	31	–435	81 175
1937	278 825	277 070	17	79	62	82 868
1938	303 376	303 632	16	584	568	82 044
1939	331 265	334 883	21	5 525	5 504	72 922
1940	292 195	358 470	20	28	8	6 639

Pramen: Crespo (7) a vlastní výpočet

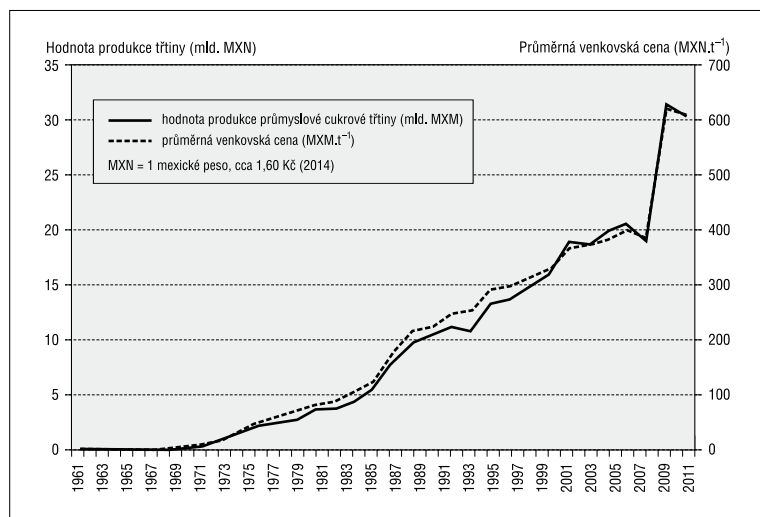
protože by na to doplatily hlavně malé a drobné firmy. Vláda také ustavila „stabilizační společnost“ (založena byla 6. ledna 1931), jakousi platformu cukrovarníků a producentů lihu, která však rovněž neslavila úspěch, jelikož byla ze strany některých velkých

Obr. 2. Plocha a produkce průmyslové cukrové třtiny v letech 1961–2011

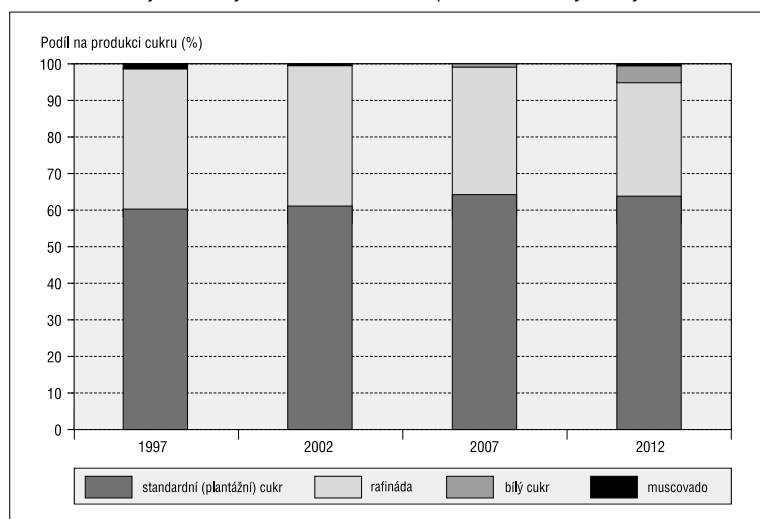
Pramen: zpracováno na základě statistik SIAP (1) a FAOSTAT (16)

Obr. 3. Hodnota produkce a vývoj PVC průmyslové třtiny v letech 1961–2011

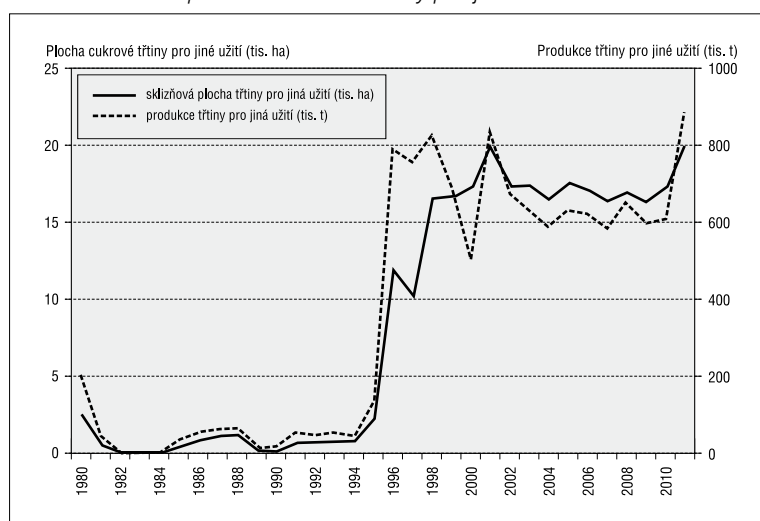
Pramen: zpracováno na základě statistik SIAP (1) a FAOSTAT (16)

Obr. 4. Podíl jednotlivých druhů cukrů na produkci ve vybraných letech

Pramen: zpracováno na základě statistik Sistema Infocaña (17)

Obr. 5. Plocha a produkce cukrové třtiny pro jiná užití v letech 1980–2011

Pramen: zpracováno na základě statistik SIAP (1)

producentů, kteří si mezi sebou často konkurovali, ignorována. Nakonec se prosadilo řešení v podobě kartelu cukrovarníků ztělesněného akciovou společností Azúcar, S. A., která byla založena 9. ledna 1932 za aktivní účasti státu. Prostřednictvím této společnosti, ve které měly všechny cukrovary akciové podíly odpovídající jejich tržnímu významu, stanovoval stát jednotlivým podnikům produkční kvóty a reguloval tržní cenu (7). Tím se podařilo krizi vyřešit (tab. I.).

Vyřešení krizí, plynulý rozvoj a liberalizace

V dalších letech se stát při výrobě cukru angažoval ještě více. Kromě vyřešení krize totiž cukrovarnickému průmyslu dokázal zajistit výhodné úvěrové instrumenty nutné pro jeho stabilní rozvoj, čímž si jej de facto podmanil. Roku 1938 se společnost Azúcar, S. A., přeměnila na společnost UNPASA. Ta se pak mj. věnovala odkupu veškerého doma vyrobeného cukru za účelem jeho pozdější komercializace na vnitřním i vnějším trhu (8). Státem nízko nastavená cena způsobila, že domácí poptávka po cukru rostla podstatně rychleji než kdykoli předtím. V letech 1930–1970 proto došlo k sedminásobnému rozšíření ploch cukrové třtiny (7). V 60. letech byly postaveny poslední privátní cukrovary a v téže době spustila mexická vláda expanzivní program rozvoje cukrovarnického průmyslu, v rámci kterého vybudovala i několik cukrovarů státních. Od té doby patří Mexiko mezi deset největších světových výrobců cukru (9).

V roce 1970 byla vytvořena CNIA (*Comisión Nacional de la Industria Azucarera* neboli Národní komise cukrovarnického průmyslu), která realizovala národní cukerní politiky. Od roku 1979 na ni také připadla správa státních cukrovarů (z celkového počtu 66 cukrovarů bylo onoho roku 49 státních), o které se předchozích 8 let starala účelově vytvořená společnost ONISA (*Operadora Nacional de Ingenios, S. A.*). Roku 1984 byl cukrovarnický sektor restrukturalizován a fúzí CNIA a UNPASA vznikla společnost Azúcar, S. A. de C. V. Roku 1988 zahájila federální vláda privatizaci státních cukrovarů prostřednictvím čtyř po sobě jdoucích výběrových řízení, čímž spustila liberalizaci trhu s cukrem, a dekretem z 30. května 1991 se pak zřekla povinnosti financovat produkční řetězec cukrové třtiny. Na počátku 90. let ještě Azúcar, S. A. de C. V., získala povolení na import cukru bez kvót a celních zatížení (10), avšak dekretem z 27. července 1993 bylo určeno, že se napříště budou ceny cukrové třtiny určovat trhem a že se společnost Azúcar, S. A. de C. V., podrobí rozpuštění a následné likvidaci (8). Roku 1994 vstoupila v platnost dohoda o volném obchodu NAFTA, čímž byla za liberalizační vlnou učiněna pomyslná tečka.

Současnost

Pěstování třtiny je dnes rozvíjeno mezi 37° severní šířky a 31° jižní šířky v širokém rozmezí vlhkostních podmínek, od zón s ročním úhrnem srážek ve výši

i 10 000 mm až do zón s extrémním suchem. Klimatologicky jsou třetinové oblasti v Mexiku definovány jako teplé, poloteplé a mírně teplé. V některých případech narazíme i na oblasti chladné s výskytem nízkých teplot, někdy s výskytem námrazy (11).

Klimatická specifika a fakt, že dvě třetiny národního území nesou vlastnosti suchých nebo polosuchých oblastí (12), se v Mexiku zasloužily o to, že zde cukrová třtina pěstována dvěma způsoby. Jeden spočívá v umělém zavlažování porostů a druhý pak využívá období dešťů, které je rozloženo převážně do čtyř měsíců. Pěstování pod závlahou (*riego*) bylo v posledních třech dekadách téměř na konstantním vzestupu, zatímco pěstování spoléhající se na dešťové období (*temporal*) zaznamenávalo silné výkyvy (11).

Cukrová třtina nachází v Mexiku několikanásobné uplatnění, a tak je statistiky rozlišována jednak na **průmyslovou cukrovou třtinu** a jednak na cukrovou **třtinu pro jiná užití**. V prvním případě slouží třtina pro výrobu plantážního cukru (standardního), bílého cukru, rafinády a hnědého cukru (*muscovado*), v druhém případě je pak využívána pro přímou spotřebu, jako krmivo, k výrobě panely (v Mexiku bývá zpracovávána do tvaru homolky či válečku a nazývá se *piloncillo*) apod. (1, 11, 13).

Podle mexické státní normy NMX-F-303-SCFI-2011 je standardní cukr definován jako cukr tvořený převážně jednotlivými krystaly sacharózy o minimální polarizaci 99,4 %. Bílý cukr má podle téže normy minimální polarizaci 99,7 %, rafináda 99,9 % a *muscovado* 96 % (14).

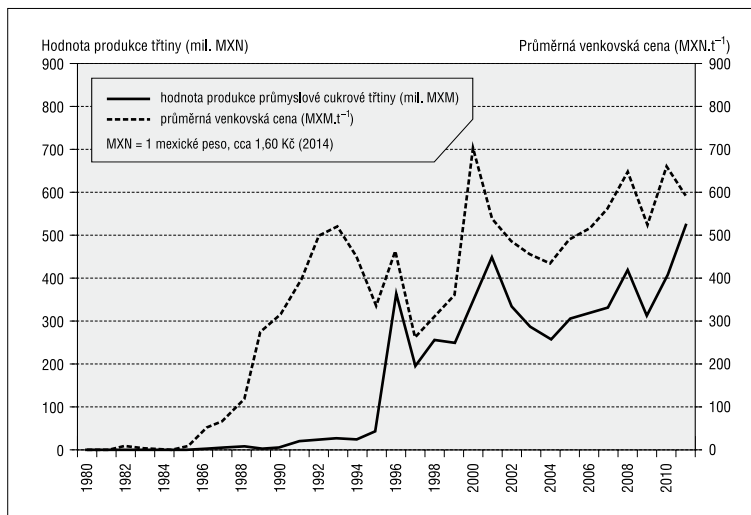
I přes jisté výkyvy je od 60. let 20. století zřejmá tendence růstu jak osázené, tak sklizňové plochy průmyslové cukrové třtiny, což se odráží i ve výši produkce této třtiny (obr. 2.). Hodnota produkce a tzv. průměrná venkovská cena (PVC*) průmyslové cukrové třtiny se už od počátku 80. let nacházely v téměř nepřerušovaném růstu (obr. 3.). Výroba cukru se pak mezi sklizni 1990/1991 až 2012/2013 zvýšila z cca 3,5 mil. t na cca 5 mil. t (odhad) (15).

Na mezinárodním poli má Mexiko při směně cukru jen omezené množství obchodních partnerů. Hlavním partnerem pro export i import cukru mu jsou Spojené státy, a to i přesto, že s nimi donedávna vedlo v otázkách volného obchodu sladidel hned několik sporů (10). Závislost na Spojených státech se pak svým způsobem promítá do obchodní bilance cukru, kterou Mexiko v posledních letech eviduje jako velmi nestálou. Zatímco se totiž od počátku tohoto století potřeba cukru a jeho import do Mexika téměř neustále zvyšovaly, u exportu žádný jasnější trend nespátřujeme, a tak se již více než 10 let střídá kladná obchodní bilance v nepravidelných intervalech se zápornou (2, 16).

Cukrová třtina pro jiná užití se dočkala výrazného rozmachu teprve v druhé polovině 90. let, předtím se její produkce pohybovala v řádu několika málo desítek tisíc tun a v prvním

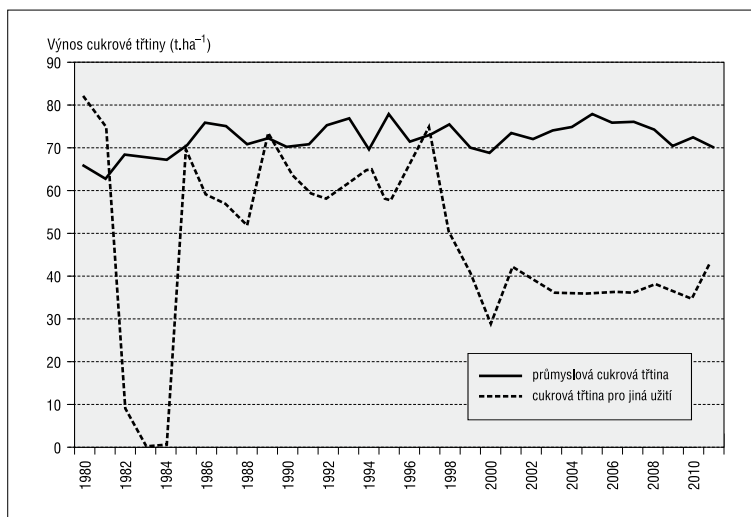
* Průměrná venkovská cena (*precio medio rural*) je definována jako průměrná cena zaplacená při prodeji z první ruky v místě produkce (tj. přímo na farmě prodávajícího), přičemž v sobě nezahrnuje ani ekonomickou podporu, kterou mohou prostřednictvím různých podpůrných programů výrobcům udělovat federální či státní vláda, ani náklady na přepravu do prodejního místa (střediska).

Obr. 6. Hodnota produkce a vývoj PVC třtiny pro jiná užití v letech 1980–2011

Pramen: zpracováno na základě statistik SIAP (1)

Obr. 7. Porovnání výnosů průmyslové cukrové třtiny a třtiny pro jiná užití

Pramen: zpracováno na základě statistik SIAP (1) a FAOSTAT (16)

polovině 80. let byla v některých letech pro absenci výsadby vykazována dokonce produkce nulová (obr. 5.). Zmíněný rozmach v 90. letech se pak do jisté míry promítl i do vývoje PVC a hodnoty produkce (obr. 6.).

Pohled na výnosy průmyslové třtiny a třtiny pro jiná užití ukazuje, že plochy průmyslové cukrové třtiny poskytly až na ojedinělé případy podstatně vyšší produkci (obr. 7.).

Problémy mexického cukrovarnického průmyslu

Plochy cukrové třtiny, cukrovary a podnikatelské a výrobní skupiny jsou dnes soustředěny do pěti regionů a 15 států. Největším, přibližně třetinovým producentem cukrové třtiny je tradičně stát Veracruz, ve kterém se pěstování třtiny v období dešťů využívá z celého Mexika nejvíce (12).

Produkčními faktory, na kterých Mexiko staví svou konkurenceschopnost, jsou klima, levná pracovní síla a dostupnost primárních surovin, neboť země disponuje půdou vhodnou pro

Tab. II. Rozmístění cukrovarů na území Mexika v roce 2013

Region	Spolkový stát	Počet cukrovarů podle států (dle F. O. Licht, 22)
centrální	Morelos, Puebla	2, 2
severovýchodní	Tamaulipas, San Luis Potosí	2, 4
západní-jihozápadní	Sinaloa, Nayarit, Colima, Jalisco, Michoacán	3, 2, 1, 6, 3
jihovýchodní	Campeche, Chiapas, Quintana Roo	1, 2, 1
golfský	Veracruz, Tabasco, Oaxaca	20, 3, 3
Celkem	15 států	55

Pramen: zpracováno dle F. O. Licht (22)

pěstování cukrové třtiny. Tyto faktory sice implikují komparativní výhodu, nikoli však výhodu konkurenční (2).

Mexické cukrovarnictví je jinak navzdory své velikosti mezinárodně poměrně nekonkurenceschopné, za čímž stojí bezpočet neduhů, které jej již řadu let trápí a z nichž má drtivá většina historické kořeny. Jmenovat můžeme například tyto: vysoké produkční náklady, odrůdy třtiny se ocitají v degenerujícím stavu, půdní fond se zdaleka nestíhá obnovovat tak, jak by bylo potřeba, organizace sklizní pokulhává, míra technizace a infrastrukturní vyspělost jsou nízké, úvěrové financování je nedostatečné, pracovní síla je málo proškolená, zúrodnění nedosahuje požadovaných hodnot (18).

Tyto a případně i další problémy nedokázaly odstranit žádné předchozí státní intervence. Dekrety upravující problematiku cukrové třtiny z let 1974, 1975, 1980 a 1991 prohlásily výsadbu, pěstování, sklizeň a průmyslové zpracování cukrové třtiny za veřejný zájem, proto se uvedené aktivity podřizovaly ustanovením těchto dekretů. Dekrety ovšem nebyly s to zajistit modernizaci cukrovarnického průmyslu, a protože úřední sektor přenesl otázky výzkumu na privátní sféru bez toho, že by jí zajistil finanční a technologickou podporu, stávalo se neefektivní mexické cukrovarnictví obětí častých krizí (2).

Ani otřesy na mezinárodních trzích se nestaly katalyzátory domácího trhu a spíše mu zasazovaly silné rány. Přístup Mexika k dohodě NAFTA několik let krizemi zmítaný cukrovarnický sektor rovněž nepozvedl, spíše jej oslabil. Některé podniky čekala agonie a řada z nich se z ní již nevzpamatovala. Konkrétně v roce 2001 muselo dojít k vyvlastnění 27 cukrovarů skupiny Caze, protože se nacházely v platební neschopnosti (2, 10).

V cukrovarnickém oboru se dnes pohybuje 44 společností sdružených do 12 soukromých a 13 vládních skupin. Cukrovary, kterých bylo v roce 2013 evidováno 55 (tab. II.), mají nastaven systém rigidní a specializované produkce, a tak současnou výrobu bílého a surového cukru, případně i lihu, zvládá jen malý počet z nich. Průměrná nainstalovaná kapacita cukrovarů k roku 2011 činila $6\,200\text{ t}\cdot\text{d}^{-1}$ a využívána byla z 82,4 % (2). Podle společnosti F. O. Licht (22) bylo v roce 2013 průměrné zpracování 55 cukrovarů $6\,900\text{ t}\cdot\text{d}^{-1}$ třtiny s extrémy $2\,200\text{ t}\cdot\text{d}^{-1}$, resp. $20\,000\text{ t}\cdot\text{d}^{-1}$ třtiny.

Za zmínku stojí i výroba sladidel, resp. dextrosy, glukosy, HFCS (o celkové kapacitě cca 220 tis. t 42% HFCS a 200 tis. t 55% HFCS), a škrobu.

Průměrné stáří cukrovarů atakovalo v roce 2013 hranici 80 let, většina z nich měla finanční problémy a mnoho z nich

doplácí na to, že nevytváří komerční strategie a sledují spíše stranu nabídky než spotřebu či poptávku. Velké organizace se stávají byrokratickými a jsou přetěžovány pravidly a regulacemi, kvůli čemuž nejsou schopny rychle odpovídat na aktuální hrozby a příležitosti. Na straně nabídky nenacházíme diverzifikaci a poptávka po diferencovaných produktech je uspokojována mezinárodními korporacemi (2).

Za účelem zlepšení nepříznivého stavu byl roku 2005 mexickou sněmovnou přijat nejprve zákon o udržitelném rozvoji cukrové třtiny a za další dva roky pak vláda na žádost „Národní unie pěstitelů cukrové třtiny“ (*Unión Nacional de Cañeros*) provedla implementaci PRONAC, neboli „Národního programu agroprůmyslu cukrové třtiny na léta 2007–2012“ (8).

V rámci programu PRONAC bylo vytyčeno hned několik cílů kvantitativního i kvalitativního rázu, včetně nástrojů, jakými jich má být dosaženo. Zdaleka ne všechny se ovšem podařilo splnit, a to hlavně kvůli nepříznivému počasí (přemíra srážek i extrémní sucha), jež se podepsalo na propadu několika důležitých ukazatelů. Zatímco například sklizňová plocha byla roku 2012 vyšší než plánovaných 690 mil. ha, produkce cukrové třtiny se na vysněnou metu 54,2 mil. t nedostala a stejně tak se nepodařilo vyprodukovat ani 6,24 mil. t cukru (1, 8, 19).

Cukrová řepa

Mexiko je jednou z mála latinskoamerických zemí, ve které se prosadilo i pěstování řepy. Pěstována byla především řepa krmná, od poloviny 80. let však registrujeme také pokusy o pěstování cukrovky.

Produkce krmné řepy vykazuje za poslední tři dekády sestupnou tendenci. Zatímco v roce 1980 se oselo v celkem 7 státech 1 264 ha (1, 20), roku 2011 v několika málo obcích souhrnně jen 5 ha (18), produkce tedy byla v posledních letech spíše symbolická. Krmná řepa se pěstuje buď pod závlahou, nebo bez závlahy v období dešťů. Byla-li pěstována v období podzim–zima, pak výhradně v závlahovém režimu, od roku 2006 se krmná řepa pěstovala pouze v období jaro–léto. Výnosy zavlažované řepy byly v letech 2000–2010 obvykle cca 2,5× vyšší než výnosy z řepy pěstované v období srážek. Protože byla mexická produkce krmné řepy v posledních letech nedostatečná, její potřebu musel částečně nahradit dovoz z USA (20).

Cukrová řepa zatím stojí ve stínu řepy krmné, když je dosud pěstována v naprosto zanedbatelných množstvích (tab. III.). Nicméně dekret o podpoře a rozvoji biopaliv schválený v únoru 2008 mexickou vládou dává cukrovce příležitost k dalšímu rozvoji, neboť se na ni začalo pohlížet jako na jednu z možných surovin pro výrobu palivového lihu. V roce 2011 se začala po dlouhých 15 letech cukrová řepa v Mexiku opět pěstovat a očekává se, že se bude její produkce navyšovat. Ve prospěch cukrové řepy mluví fakt, že se může uplatnit v marginálních oblastech země s vysokým výnosovým potenciálem v zimním období, jako například v Baja California, kde se očekávaný výnos pohybuje mezi 70–100 t·ha⁻¹ chrástu a 60–90 t·ha⁻¹ kořene (21).

Článek vznikl za institucionální podpory Fakulty mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Praze.

Souhrn

Příspěvek si klade za cíl objasnit současné postavení Mexika ve světové produkci cukru. Ukazuje, že navzdory několika rostoucím ukazatelům a různým opatřením vlády trpí mexický cukrovarnický průmysl nadále řadou problémů, které mají většinou historické kořeny. Ty přitom mohou budoucí růst tohoto průmyslu značně zbrzdit.

Klíčová slova: Mexiko, cukr, cukrová třtina, cukrovarnictví.

Literatura

1. Secretaría de Agricultura, Ganadería, Desarrollo Rural, Pesca y Alimentación (SAGARPA): *Servicio de información Agroalimentaria y Pesquera (SIAP)*. [online] <http://siap.gob.mx>, cit. 18. 4. 2013.
2. AGUILAR RIVERA, N. ET AL.: Factores de competitividad de la agroindustria de la caña de azúcar en México. *Región y sociedad*, 23, 2011 (52), s. 261–297.
3. *Sugar: World Markets and Trade*. United States Department of Agriculture (USDA), Nov. 2012. [online] <http://www.fas.usda.gov/psonline/circulars/sugar.pdf>, cit. 20. 4. 2013.
4. AGUILAR RIVERA, N.: La caña de azúcar y sus derivados en la huasteca San Luis Potosí México. *Diálogos rev. electrónica hist.* 11, 2010 (1), s. 81–110, ISSN 1409-469X, [online] <http://dialogos-ojs.historia.ucr.ac.cr/index.php/Dialogos/article/view/31>, cit. 21. 4. 2013.
5. ROMERO IBARRA, M. E.: Características, problemas y estrategias empresariales en la industria azucarera de México. Siglo XX., In *XXI Jornadas de historia económica*, Caseros (Pcia. de Buenos Aires), 23–26 de septiembre de 2008. ISBN 978-950-34-0492-8.
6. VON MENTZ, B.: Notas sobre el estudio del azúcar en México. Fuentes y algunos problemas interpretativos. *América Latina en la Historia Económica*, 6, 1999 (11), s. 15–23.
7. CRESPO, H.: Pragmatismo corporativo. Estado y empresarios frente a la crisis de la agroindustria azucarera mexicana en la década de 1930. *Revista de Indias*, 65, 2005 (233), s. 219–244.
8. BLACKALLER AYALA, C.: *La Agroindustria Mexicana de la Caña de Azúcar en México*. Prednáška na zasedání Unión Nacional de Cañeros, A. C. – CNPR, Aguascalientes, 12. 10. 2011, [online] http://www.caneros.org.mx/site_caneros/descargas/pleno_aguascalientes/presentacion_Blackaller.pdf, cit. 20. 4. 2013.
9. ACOSTA CALZADO, C.: Valuation of a Mexican Sugar Mill and Driving Value Factors. In *Business Intelligence Journal*, January 2011, s. 91–106.
10. *La agroindustria azucarera en México*. Ciudad de México: Cámara de Diputados. Centro de Estudios de las Finanzas Públicas, Palacio Legislativo de San Lázaro, D. F., septiembre 2001. CEFP/039/2001, [online] <http://www.cefp.gob.mx/intr/edocumentos/pdf/cefp/cefp0392001.pdf>, cit. 23. 4. 2013.
11. *Azúcar*. Estudio coordinado por Roselia Servín Juárez. Colegio de Postgraduados, Campus Córdoba, noviembre 2003, 137 s., [online] <http://www.cofupro.org.mx/cofupro/Publicacion/Archivos/penit11.pdf>, cit. 24. 4. 2013.
12. SAGARPA/SIAP: *Estudio de gran visión para la identificación de necesidades de riego y drenaje en las zonas de abasto cañeras y propuestas de tecnificación en zonas potenciales como base para el desarrollo de proyectos de inversión. Etapa I*. 2009, 90 s., [online] http://www.infocana.gob.mx/materiales/Estudios/INFORME_FINAL.pdf, cit. 25. 4. 2013.
13. *Monografía de la caña de azúcar*. Veracruz: Comisión Veracruzana de Comercialización Agropecuaria, 2010, 21 s., [online] <http://portal.veracruz.gob.mx/pls/portal/docs/PAGE/COVECAINICIO/IMAGENES/ARCHIVOSPDF/ARCHIVOSDIFUSION/MONOGRAFIA%20CA%20DIADEAZUCAR2010.PDF>, cit. 2. 5. 2013.
14. *Norma Mexicana NMX-F-303-SCFI-2011. Industria azucarera y alcoholera - determinación de la granulometría en muestras de azúcares cristalizados*. México, D. F.: Estados Unidos Mexicanos, 2001, 11 s., [online] <http://www.cndsca.gob.mx/eficienciaproductiva/Normas/NMX-F-303-SCFI-2011.pdf>, cit. 2. 5. 2013.
15. HERRERA, A.: Mexican Sugar Policy. In *USDA Agricultural Outlook Forum 2013*, Arlington (VA), 22. 2. 2013, [online] <http://www.usda.gov/oce/forum/presentations/Herrera.pdf>, cit. 3. 5. 2013.
16. FAOSTAT. Databáze UN FAO, [online]. <http://faostat.fao.org/site/291/default.aspx>, cit. 29. 4. 2013.
17. *Infocaña*. Databáze SAGARPA, [online] <http://infocana.gob.mx>, cit. 2. 5. 2013.
18. SAGARPA: *Importancia de la agroindustria de la caña de azúcar*. [online] <http://www.sagarpa.gob.mx/agricultura/Documents/Cultivos%20Agroindustriales/Impactos%20Ca%C3%B1a.pdf>, cit. 2. 5. 2013.
19. *Pleno nacional de dirigentes cañeros de la CNPR*. Prednáška na zasedání Unión Nacional de Cañeros, México, D. F., 12. 7. 2012, [online] http://www.caneros.org.mx/site_caneros/descargas/pleno_df/05_pleno_panorama_agroindustrial.pdf, cit. 2. 5. 2013.
20. *Monografía de la Remolacha Forrajera*. Studie vypracovaná federální bankou Financiera Rural, 2011, 4 s., [online] [http://www.financierarural.gob.mx/informacionsectorrural/Documents/Monografias/Monograf%C3%ADaRemolacha\(jun11\).pdf](http://www.financierarural.gob.mx/informacionsectorrural/Documents/Monografias/Monograf%C3%ADaRemolacha(jun11).pdf), cit. 1. 5. 2010.
21. ALVARADO PADILLA, J. I. ET AL.: *Producción de Remolacha Azucarera en el Valle de Mexicali*, B. C. Folleto técnico No. 19. 1 ed. Mexicali: Instituto Nacional de Investigaciones Forestales, Agrícolas y Pecuarias, 2011, 25 s., ISBN-978-607-425-675-8.
22. BERG, CH.: *F. O. Lichts World Sugar Yearbook 2014*. Directory-Mexico, s. C200-C207.

Tab. III. Produkce cukrové řepy v letech 1980–2011 (uvedeny jsou pouze roky, ve kterých byla cukrová řepa pěstována)

Rok	Osevní plocha (ha)	Sklizňová plocha (ha)	Produkce řepy (t)	Výnos bulev (t.ha ⁻¹)
1986	7	0	0	0
1987	1	0	0	0
1989	21	21	735	35
1990	2	2	80	40
1991	56	5	95	19
1992	31	31	495	16
1996	12	12	542	45
2011	30	30	750	25
2012	40	40	720	18

Pramen: SIAP (1)

Hinčica V.: Sugar Production in Mexico

The contribution was composed with the purpose of clarifying Mexico's current position in the world sugar production. It has been shown that despite several growing indicators and various measures taken by the Mexican government, the local sugar industry still suffers from a number of problems that usually have historical roots and might significantly slow down the future growth of the industry.

Key words: Mexico, sugar, sugar cane, sugar industry.

Kontaktní adresa – Contact address:

Ing. Vít Hinčica, Ph. D., Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů, Katedra mezinárodního obchodu, NB 219, W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, Česká republika, e-mail: xhinv02@vse.cz